

Dosarul nr. 2ra-1339/19

Prima instanță: Judecătoria Bălți sediul central (jud. S. Ghercavii)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. A. Albu, E. Bejenaru, A. Toderaș)

ÎNCHEIERE

17 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Nicolae Craiu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Andrian Cașcalevici, reprezentat de avocatul Aliona Rusnac împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admisă cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și modificată parțial hotărârea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Bălți sediul central

constată:

La 29 mai 2017, Andrian Cașcalevici, reprezentat de avocatul Aliona Rusnac a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că de către organul de urmărire penală, dânsul a fost recunoscut în calitate de bănuț, învinuit în temeiul art. 171 alin. (1) Cod penal, pe cauza penală intentată la 23 iulie 2015.

La 16 decembrie 2016, de către procurorul adjunct interimar al procurorului șef al Procuraturii raionului Fălești, Eduard Fistic a fost scos de sub urmărirea penală din motivul că acțiunile lui nu întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (1) Cod penal.

Pe cauza dată a fost reținut la 23 iulie 2015 pentru 72 ore.

Având în vedere prevederile art. 284 alin. (1) Cod penal, art. 13 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 6 lit. b), 10 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de

urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și pct. 8 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție privind examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art. 3, 5, 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, a accentuat că prin acțiunile ilegale ale organelor de drept i-a fost cauzat prejudiciu moral enorm manifestat prin suferințe fizice și psihice, deoarece fiind reținut a suferit din cauza că nefiind probe ce ar demonstra vina lui, totuși a fost privat de libertate.

A precizat că a fost învinuit de comiterea unei infracțiuni cu caracter sexual, dânsul locuind în sat, unde toți consătenii discutau despre această infracțiune, motiv pentru care de rând cu el a suferit și familia sa și anume, soția și copiii minori.

Durerea, suferința și rănirile psihice i-au cauzat o traumă de ordin psihologic, sentimentul de anxietate, stres, neliniște, perturbare a vieții și neputință, aflându-se toată această perioadă într-o stare permanentă de frică, disconfort și retrăire, nu putea savura de modul obișnuit de trai, simțindu-se totodată și incapabili de a se bucura în modul cuvenit de garanțiile prescrise de lege.

Iar urmărirea penală pe cauza dată a durat un an și cinci luni și toată această perioadă lumea în sat discuta despre el.

A comunicat că până la reținere, dânsul a muncit peste hotarele țării, iar toată această perioadă a stat acasă, la întreținerea soției sale, deoarece avea măsura preventivă sub formă de obligare de nepărăsirea localității, iar în sat nu sunt locuri vacante de a se aranja la lucru.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 24, 25, 28 din Constituția RM, Declarației Universale a Drepturilor Omului, adoptată la 10 decembrie 1948, ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 217-XII din 28 iulie 1990, Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, art. 166, 167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui cu titlu de prejudiciu moral a sumei de 200000 de lei și a cheltuielilor de judecată pe care le va suporta în acest proces.

Prin hotărârea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Bălți sediul central, a fost admisă acțiunea parțial.

A fost încasată din contul statului prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Andrian Cașcalevici cu titlu de prejudiciu moral suma de 10000 de lei.

A fost respinsă cerința cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată.

Prima instanță a constatat că în urma acțiunilor organelor de drept ale Republicii Moldova, Andrian Cașcalevici a suferit retrăiri psihice și stare de stres și respectiv, un prejudiciu moral și fizic, cauzându-i-se un disconfort și un prejudiciu moral.

Prin urmare, instanța a reținut întrunirea condițiilor pentru încasarea prejudiciului moral suportat în sumă de 10000 de lei, or, la caz potrivit marjei de apreciere, suma solicitată în valoare de 200000 de lei este exagerată în raport cu prejudiciul cauzat ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală.

Prin decizia din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, a fost admisă cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al RM, modificată hotărârea primei instanțe în partea ce ține de încasarea prejudiciului moral și micșorată suma de 10000 de lei până la suma de 3000 de lei.

În rest, a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că suma 10000 de lei ce a fost încasată în beneficiul intimatului cu titlu de prejudiciu moral nu este una echitabilă suferințelor suportate de către acesta, or, reieșind din jurisprudența Curții Europene versus Moldova, în spețe ce țin de arestare preventivă nejustificată, condiții neadecvate de detenție și asistența medicală în condiții de detenție, suma acordată a fost între 2500 de euro în mediu pentru 3 luni de arest/detenție și 4000 de euro în mediu pentru 6 luni de arest/detenție, iar față de Andrian Cașcalevici a fost aplicată doar măsura procesuală de constrângere – reținerea cu o durată de 24 de ore.

Instanța de apel a mai precizat că nu a fost probată aplicarea față de Andrian Cașcalevici a măsurii preventive obligația de a nu părăsi țara, or, în perioada când se desfășura urmărirea penală durata măsurii preventive respective nu putea depăși 30 de zile și, după caz, putea fi prelungită doar motivat.

La 18 februarie 2019, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, considerându-le neîntemeiate și pasibile casării sau, după caz, modificării.

Astfel, motivarea instanței de apel precum că Andrian Cașcalevici este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, deoarece ilegal a fost supus acțiunilor de urmărire penală în cauza menționată, este nefondată și eronată având în vedere prevederile art. 3 alin. (1) din legea menționată, or, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului.

Cu referire la prevederile art. 254 alin. (1) CPP, a accentuat că este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept.

Respectiv, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana.

Așadar, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale și anume, existența faptei ilicite, iar la materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil al instanței de judecată sau a organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

Prin urmare, a evidențiat că pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, necesită a fi întrunite cumulativ și simultan atât circumstanțelor prevăzute la art. 6 - dreptul la repararea prejudiciului, cât și la art. 3 - cazurile de reparare a prejudiciului material și moral, norme legale care sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

Un alt argument ce denotă odată în plus netemeinicia actului judecătoresc contestat constă în faptul că prima instanță și instanța de apel nu au constatat și nu au elucidat circumstanțele importante ale pricinii pe deplin, precum și și-au bazat decizia pe fapte neprobate și declarative în partea ce ține de constatarea faptului precum că drept consecință a cauzei penale, intimatul a avut de suportat careva suferințe fizice și psihice, frustrări și lezare a reputației profesionale, or, nu au fost prezentate probe concludente, utile, veridice și legale în justificarea celor invocate, fapt ce contravine art. 118 CPC.

Totodată, a susținut că suma acordată de către instanță pentru despăgubirile morale în mărime de 3000 de lei este destul de exagerată și neechitabilă suferințelor pretinse că ar fi fost posibil suportate ținându-se cont de natura dreptului lezat, durata desfășurării urmăririi penale, neaplicării măsurilor preventive, statutul și vârsta intimatului, precum și de faptul că cauza penală intentată în privința acestuia nici nu a fost înaintată în judecată, fiind încetată la stadia de urmărire penală.

La 21 iunie 2019, Procuratura Generală a RM a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, solicitând admiterea cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției al RM.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 5 februarie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 100), fiind recepționată de către recurent la 8 februarie 2019, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la materialele dosarului (f. d. 102).

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 18 februarie 2019 în termenul legal.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției al RM, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei

sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII CPC, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) CPC, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 CPC, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu